

IIAVDEVROUWBESLIST

Nieuwsbrief november 2006

Dit is de digitale
niewsbrief van
www.devrouwbeslist.nl
Middels deze brief
informereren wij u over
het ganzenbordspel

Nieuwsbrief -2- www.devrouwbeslist.nl

Door Priscilla Sharon Thé

Eindredactie: Nanda Crucq en Babette Roelandschap

Welkom bij de tweede nieuwsbrief van www.devrouwbeslist.nl die u op de hoogte houdt van de ontwikkelingen rondom het digitale lespakket over de Tweede Feministische Golf en het ganzenbordspel. In de eerste nieuwsbrief die in juli verscheen, was te lezen dat de voorbereiding van de presentatie van het onderwijsproject in volle gang was. Nu, vier maanden later, zijn de laatste zaken afgerond en kijken we vol verwachting uit naar de feestelijke presentatie op 30 november 2006.

In deze nieuwsbrief:

- Presentatie digitaal lespakket
- Het vrouwen tijdschrift Margriet over het ganzenbordspel
- Deskundigen en gasten aan het woord
- Een voorbeeldopdracht van De Verdieping

Presentatie digitaal lespakket

Vanaf 30 november kunt u samen met uw leerlingen het digitale ganzenbordspel spelen op www.devrouwbeslist.nl Het spel zal voor het eerst feestelijk gespeeld worden op het A. Roland Holst College in Hilversum. De presentatie van het lespakket en het digitale ganzenbordspel vindt plaats vanaf 15.00 uur tot 18.00 uur en is toegankelijk voor genodigden.

De middag wordt geopend door rector Loes Lauteslager en IIAV-directrice Saskia Wieringa. Daarna zal het spel als eerste gespeeld worden door onderwijsinspecteur Kete Kervezee en een leerling. Docent Yasemin Yücel zal het spel vervolgens gaan spelen met haar klas en de gasten in de mediatheek. Het feest wordt afgewisseld met spetterende optredens van rapster Shedney en docent Heidi Bouwer en haar leerlingen.

Het vrouwtijdschrift Margriet over het ganzenbordspel

Ongeveer 36 jaar geleden, op 9 november 1970, startten de groepen MVM (Man Vrouw Maatschappij) en Dolle Mina hun actie Op de vrouw af waarin zij streeden voor kinderopvang, onderwijs, werkgelegenheid, seksualiteit en geboorteregeling, en gemeenschappelijke woonvoorzieningen.

Op de vrouw af werd op ludieke wijze onder de aandacht gebracht; het ouderwetse ganzenbordspel was door de actiegroepen namelijk bewerkt tot het leven van een feministische vrouw toentertijd. Het spel was voor weinig geld verkrijgbaar bij de toenmalige actiecentra. Het vrouwtijdschrift Margriet zag dit ganzenbordspel 'als speels tegenwicht voor de serieuze bedoelingen van de actie'. Zij schreven het volgende over het ganzenbordspel:

De getallen op het ganzenbordspel stellen de leeftijden voor van de vrouw en het spel gaat door tot 75 (de gemiddelde levensduur van de vrouw). Het wordt gespeeld met veiligheidsspelden, knopen, haarspelden of andere 'vrouwelijke' attributen, en de fiches zijn bonen, erwten of kapucijners. Een voorbeeld uit de spelregels: 'Haar man geeft zijn werk op en gaat de huishouding doen. Zij wordt kostwinner voor het gezin. De volgende tien jaren vliegen voorbij: door naar 43.' (Uit: Margriet, 1970:45, 31 oktober t/m 6 november)

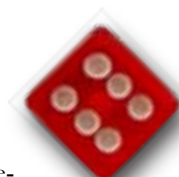

Het spel is inmiddels een klassieker te noemen, want anno 2006 wordt dit feministisch ganzenbordspel opnieuw gespeeld in een modern digitaal jasje.

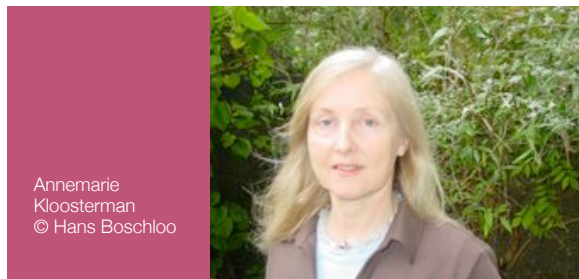
Deskundigen en gasten aan het woord

Het digitale lespakket en ganzenbordspel biedt genoeg stof tot nadenken voor u en uw leerlingen. Een aantal deskundigen en gasten vertelt alvast wat zij vinden van de Tweede Feministische Golf en over het belang van deze kennis voor het onderwijs. Aan het woord: Annemarie Kloosterman, Noortje de Roy van Zuydewijn, Tineke de Danschutter, Loes Lauteslager en Nashedy Licie.

Een ganzenbord is natuurlijk leuk om te spelen en toegankelijk voor jongen

Annemarie Kloosterman, medewerkster archief en educatie bij het IIAV en oud-docent geschiedenis, en één van de initiatoren van het onderwijsproject, zal ook aanwezig zijn bij de presentatie. Zij vindt het

Annemarie
Kloosterman
© Hans Boschloo

belangrijk dat middelbare scholieren op de hoogte zijn van de geschiedenis van het feminisme.

“Eind vorig jaar in 2005 bestond het IIAV 70 jaar en ter ere van dit jubileum werd het boek *De vrouw beslist*, geschreven door Vilan van de Loo, gepresenteerd. Dit boek geeft een historisch overzicht van de Tweede Feministische Golf en is vooral geschikt als naslagwerk, maar misschien te moeilijk voor middelbare scholieren. Ik stelde voor om met het boek als uitgangspunt een lespakket te maken. Tijdens een brainstormsessie met onder andere Tineke de Danschutter kwamen we op het (feministische) ganzenbordspel uit 1970. Een origineel exemplaar bleek in het beeldarchief van het IIAV te zijn en zo is het balletje gaan rollen. Een ganzenbordspel is na-

tuurlijk leuk om te spelen en toegankelijk voor jongeren. Het plan is uiteindelijk veel groter geworden dan de bedoeling was, maar zeker niet minder leuk.”

Veel zaken van nu zijn gerelateerd aan seks

Dr. Noortje de Roy van Zuydewijn was in de roerige jaren '60 redacteur van het tijdschrift *Margriet*. “Ik schreef toentertijd artikelen over toerisme en man-vrouw-onderwerpen en kwam zo in aanraking met Dolle Mina, Joke Kool-Smit en Hedy d'Ancona. Ik was 25 en de rest van de redactie was nog jonger. Big Brother-hoofdredactrice Hummie van der Tonnekreek zat toen ook in de redactie. Ik heb nog de verandering van de *Margriet* meegemaakt van huisvrouwentijdschrift naar vrouwentijdschrift. Die omslag was vooral inhoudelijk en liet vrouwen nadenken over zichzelf en wat zij precies met hun leven wilden.”

De nu gepensioneerd oud-redacteur van de *Margriet* is na haar loopbaan als journalist de wetenschap ingegaan, maar heeft zich onbewust altijd bezig gehouden met het vrouwenvraagstuk. “In die tijd werd niet gesproken over feminisme, maar over vrouwenemancipatie. De mogelijkheid om je eigen achternaam te behouden wanneer je ging trouwen, werd 36 jaar geleden niet door veel vrouwen gebruikt, maar ik heb altijd mijn meisjesnaam aangehouden.”

“Wat me opvalt aan de emancipatiegolf van nu is dat veel zaken gerelateerd zijn aan seks en dat er nog steeds veel bepaald wordt door jongens. Er zijn nu eenmaal verschillen tussen de beide seksen en dat maakt de ene sekse niet minder dan de andere. Tegenwoordig hebben jongens geen idee hoe ze met meisjes om moeten gaan. Vroeger zat ik op een gemengde basisschool en later op een middelbare school met alleen maar meisjes. Mijn ouders waren ervan overtuigd dat gescheiden middelbaar onderwijs het beste was voor die leeftijd en achteraf gezien ben ik het ook wel met hen eens. Na je twintigste komen de beide sekses dan weer bij elkaar en vind je elkaar des te leuker.

Ik vind het afschuwelijk hoe jongerenkanalen zoals MTV en TMF vrouwen afbeelden en daardoor jongens misleiden. Ze wekken de illusie dat alle vrouwen makkelijke seksprooien zijn, maar dat is natuurlijk niet zo. De mediatop bestaat nog vaak uit mannen en die willen vooral geld verdienen. Blijkbaar verkopen vrouwen en seks heel goed, daar word ik wel een beetje somber van, eerlijk gezegd.”

Tineke de Danschutter
© Roemer

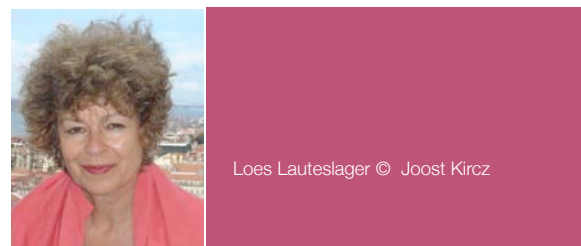
Het ganzenbordspel is een geweldige bron voor het gedachtegoed van het feminisme in die tijd.

Tineke de Danschutter, eigenaar van bureau VerbeeldVerleden en mede-initiator

van het ganzenbordproject, was vanaf het begin al razend enthousiast.

“In mijn werk houd ik mij bezig met allerlei verschillende facetten in erfgoed en onderwijs, vanaf het idee tot uitvoering, maar ook met de coördinatie van projecten. Ik vind het belangrijk dat geschiedenis voor jongeren vooral tot leven komt. Ik probeer daar op allerlei manieren een ingang voor te vinden, zoals in dit geval door middel van een digitaal ganzenbordspel. Dit spel is in de jaren zeventig door feministen ontwikkeld en is een geweldige bron voor het gedachtegoed van het feminisme in die tijd. Zelf studeerde ik toen nog in Groningen en was actief in de werkgroep Vrouwengeschiedenis. Het werken aan het project *De vrouw beslist* was voor mij een feest van herkenning.”

Het feminisme leeft niet echt in mijn omgeving

Loes Lauteslager © Joost Kircoz

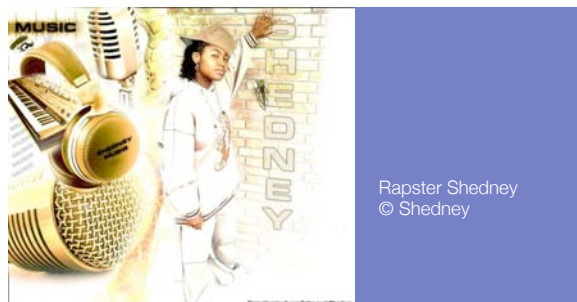
De presentatie van het digitale *Gezamenbordspel* vindt plaats op het A. Roland Holst College in Hilversum waar Loes Lauteslager rector is. Zij voelt zich erg vereerd dat haar school is uitgekozen voor de lancering van dit onderwijsproject, maar tegelijkertijd wordt ze juist door dit project ook geconfronteerd met haar eigen verleden.

“Ik vind het grappig, maar ook schokkend, dat wat ik vroeger heb meegemaakt in de feministische jaren '70 nu al wordt bestempeld als geschiedenis. Je komt er dan ineens achter dat we alweer 36 jaar verder zijn, terwijl het toch niet zolang geleden lijkt dat ik actief was in de vrouwenbeweging. Ik zat bij de feministische-socialistische praatgroepen en de actiegroep *Wij vrouwen eisen* waarbij we vooral stredden voor het recht op abortus. Ik vind het heel goed dat er aandacht wordt besteed aan de Tweede Feministische Golf, want ik merk dat het feminisme in mijn directe omgeving niet echt leeft.

Hier op school merk ik wel dat meiden er iets vanaf weten via hun geëmancipeerde werkende moeders, maar zij beschouwen het feminisme als iets van het verleden en zeker niet als een actueel probleem. Ze beschouwen werkende moeders naast werkende vaders als iets vanzelfsprekend zonder erbij stil

te staan dat daar in de jaren '70 voor is gevochten. Ik ben dan ook erg benieuwd naar de reactie van leerlingen op het spel."

Door mijn broer heb ik inspiratie gekregen om te gaan rappen

De 16-jarige Nashedy Licie alias rapster Shedney zal samen met back-up mc Clinna op 30 november de feestelijke presentatie van De vrouw beslist muzikaal ondersteunen. De rapwereld staat bekend als een echte mannenwereld en er zijn veel minder vrouwelijke rapsters dan mannelijke. Dit belemmert Shedney echter niet om als vrouw haar raps te laten horen tussen de mannen.

"Wanneer je als meisje heel graag wilt rappen, dan moet je dat gewoon doen. Vanaf het moment dat ik dat heb gedaan, bestond de zogenaamde mannenwereld niet meer voor mij. De rapwereld werd toen ook gewoon mijn wereld en eigenlijk ben ik me er nooit zo bewust van geweest dat het echt een mannenwereld is."

"In discotheken zijn soms speciale avonden voor vrouwelijke rapsters, maar daar kom ik liever niet. Er wordt dan namelijk onderscheid gemaakt tussen mannen en vrouwen en dat vind ik geen goede zaak. Muziek maken doe je goed of slecht, ongeacht of je nu man of vrouw bent."

"Mijn raps gaan over verschillende onderwerpen en het hangt er vanaf wat voor bui ik heb. Ik heb al zo'n 200 nummers geschreven over verschillende periodes in mijn leven en ben begonnen met rappen toen ik 7 jaar oud was. Mijn broer rapte altijd met een groepje jongens in de garage van mijn oma en daar zat ik wel eens bij. Op een gegeven moment heb ik een microfoon gepakt en ben gaan rappen en dat doe ik nu nog steeds. Mijn broer is inmiddels overleden, maar juist daardoor heb ik meer inspiratie gekregen en de drive om door te gaan met rappen."

Voorbeeldopdracht De Verdieping

In de tweede feministische golf staan de man-vrouw verhouding en gelijke kansen voor beiden centraal. Het huishouden en de taakverdeling in huis zijn vaak onderwerp van discussie.

Bekijk de bronnen goed.

Bron 1: Tekening van een man als huisvader uit 1975 - © Bert Schinkel

Bron 2: Poster van organisatie DAAR! uit 1980 - © DAAR!

Bron 3: Foto van een man die een baby de fles geeft - © Bertien van Manen

Vraag 1: Twee van deze drie afbeeldingen geven dezelfde boodschap weer. Welke twee zijn dat?

- a) Afbeelding 1 en 3
- b) Afbeelding 2 en 3
- c) Afbeelding 1 en 2

Vraag 2: Geef een argument voor je keuze. Ontleen je argument aan de gekozen bronnen.

Antwoord vraag 1:

B

Antwoord vraag 2:

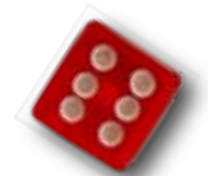
B is goed, want afbeelding 2 laat zien dat het helemaal niet vanzelfsprekend is dat vrouwen het huishouden doen en afbeelding 3 laat zien dat het heel normaal is dat mannen 'moederen', betrokken zijn bij de opvoeding en de verzorging van de kinderen.

Afbeelding 1 geeft een heel ander standpunt weer: De huisman wordt afgebeeld als een soort sukkel, omdat hij huishoudelijke taken op zich neemt.

Vóór de tweede feministische golf lag het rolpatroon vast: mannen werkten betaald en vrouwen deden het huishouden.

Deze posters uit de jaren '70 en '80 stellen vraagtekens bij dit rolpatroon. Zij willen eigenlijk zeggen dat het ook best anders kan. Tegenwoordig zijn mannen wel meer betrokken bij de opvoeding en verzorging van de kinderen, maar een echte herverdeling van huishoudelijke taken is nog lang geen regel. Echte huismannen die niet buitenshuis werken zijn ook nu nog zeldzaam....

Het Ganzenbordspel is tot stand gekomen door de volgende organisaties: Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging (IIAV), VerbeeldVerleden; een beleidsadvies- en ontwerpbureau voor (erfgoed) educatieve activiteiten, Vormgevingsbureau Overdiep.

[Ik ben docent op een middelbare school](#) en wil graag (gratis) het boek De vrouw beslist bestellen en de digitale nieuwsbrief ontvangen.

[Ik wil graag de digitale nieuwsbrief ontvangen.](#)

Zie ook:

www.iiav.nl

www.verbeeldverleden.nl

www.anno.nl

www.emancipatie.nl

Wenst u deze nieuwsbrief niet meer te ontvangen, klik dan [hier](#)

